TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı : 20998
Tarih : 02.11.2026

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

24/6/2004 tarihli ve 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifim ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Serhat EREN
Diyarbakır Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	İçişleri , Tarım, Orman ve Köyişleri
Esas Komisyon	**Çevre**
Tarih: **4-11-2026**	Esas No:**2/4000**

TBMM
KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LIGI
03 Kasım 2026
Numara:

TBMM
GENEL EVRAK
03 Kasım 2026
No: 1975103

GENEL GEREKÇE

Yaşam hakkı, yalnızca insanlara ait bir değer değildir. Bu dünyayı paylaştığımız bütün canlıların yaşamı, ekolojik bütünlüğün ve toplumsal vicdanın ayrılmaz bir parçasıdır. 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan "Bütün hayvanlar eşit doğar ve bu Kanun hükümleri çerçevesinde yaşama hakkına sahiptir." ilkesi, hayvanlara ilişkin kamusal politikaların yaşamı esas alması gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır. Hayvanlarla iç içe yaşamanın, onlara su, yiyecek ve barınak sunmanın kadim bir kültür olarak yaşadığı bu coğrafyada, sokakta yaşayan hayvanlara ilişkin politikaların toplama, kapatma ve öldürme üzerine değil; yaşatma, dayanışma ve birlikte yaşam üzerine kurulması bir zorunluluktur.

30/7/2024 tarihli ve 7527 sayılı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 5199 sayılı Kanunun temel yaklaşımı köklü biçimde değiştirilmiştir. "Sahipsiz hayvanların da sahipli hayvanlar gibi yaşamları desteklenmelidir." ilkesi yürürlükten kaldırılmış; kısırlaştırılan, aşılanan ve rehabilite edilen hayvanların alındıkları ortama bırakılması esası terk edilmiş; köpeklerin sahiplendirilinceye kadar, yani çoğu zaman ömür boyu bakımevlerinde tutulması öngörülmüştür. Kanunun 13'üncü maddesine eklenen fıkralarla bakımevine alınan köpeklere ötanazi uygulanmasının ve yerel yönetimlerin sayı azaltma amacıyla öldürme de dâhil idari tedbirlere başvurmasının önü açılmış; sokakta yaşayan hayvanların yaşamını yıllardır sürdüren yerel hayvan koruma gönüllülerinin hukuki statüsü ortadan kaldırılmıştır. Bu değişikliklerle hayvan nüfusunun yönetiminde bilimsel olarak kabul görmüş "kısırlaştır, aşıla, kayıt altına al, yerinde yaşat" modeli yerine, hayvanların yaşam alanlarından koparılarak kapatılmasına ve sonuç olarak yaşamlarına son verilmesine dayanan bir anlayış benimsenmiştir.

Anayasa Mahkemesi 7/5/2025 tarihli ve E.2024/151, K.2025/107 sayılı kararında 7527 sayılı Kanuna ilişkin iptal talebini reddetmiş, ancak kararın gerekçesinde iki önemli tespite yer vermiştir. Birincisi, Anayasanın 56'ncı maddesinde güvence altına alınan sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkının, çevrenin önemli bir unsuru olan hayvanların korunmasına yönelik pozitif yükümlülükler doğurduğudur. İkincisi, sokakta yaşayan hayvanların hangi yöntemle yönetileceği konusunda kanun koyucunun geniş bir takdir yetkisine sahip olduğu ve yerel yönetimlerin öncelikle en hafif tedbiri uygulamakla yükümlü olduğudur. Bu tespitler, 7527 sayılı Kanunla benimsenen modelin anayasal bir zorunluluk olmadığını, siyasi bir tercih olduğunu göstermektedir. Nitekim öldürmeye ilişkin hükümler başta olmak üzere kararın pek çok bölümü oy çokluğuyla alınmış; karşı oy yazılarında hayvanların anayasal bir değer olarak yok sayılamayacağı vurgulanmıştır. Türkiye Büyük Millet Meclisi, aynı takdir yetkisini yaşamdan yana kullanarak bu tercihi değiştirme yetkisine ve sorumluluğuna sahiptir.

Sokakta yaşayan hayvanlar sorununun çözümü bilimsel verilerle ortaya konulmuştur. Türkiye'nin de üyesi olduğu Dünya Hayvan Sağlığı Örgütünün (WOAH) Karasal Hayvan Sağlığı Kodunun köpek popülasyonu yönetimine ilişkin 7.7'nci bölümü, toplu öldürmenin etkisiz olduğunu ve ters sonuç doğurabileceğini, ötanazinin tek başına popülasyon yönetiminde

etkili olmadığını ve köpek sayısının azaltılmasının kuduz vakalarını azaltmanın etkili bir yolu olmadığını açıkça belirtmektedir. Aynı standartlar; kayıt ve kimliklendirme, ticari üretim ve satışın düzenlenmesi, sorumlu sahipliğin teşviki, kısırlaştırma, "yakala, kısırlaştır, aşıla, geri bırak" uygulaması, sahiplendirme ve veteriner hizmetlerine erişimi birlikte uygulanması gereken temel araçlar olarak saymaktadır. Bir bölgeden toplanan hayvanların bıraktığı boşluk, kısırlaştırılmamış ve aşısız yeni hayvanlarla kısa sürede dolmakta; bu durum hem hayvan nüfusunun denetimini hem de halk sağlığını olumsuz etkilemektedir. Kısırlaştırılmış, aşılanmış ve kayıt altındaki hayvanların yaşadıkları alanda kalması ise nüfusun doğal yollarla azalmasını sağlamakta ve kuduz gibi zoonoz hastalıklara karşı bir bariyer oluşturmaktadır. İnsan, hayvan ve çevre sağlığının birbirinden ayrılamayacağını kabul eden "Tek Sağlık" yaklaşımı da bu modeli zorunlu kılmaktadır. Bu bakımdan yaşamı esas alan bir model, toplum sağlığı ve güvenliği ile çatışmamakta; aksine onun en sağlam güvencesini oluşturmaktadır.

Milyonlarca hayvanın ömür boyu bakımevlerinde barındırılması, yerel yönetimlerin mali, teknik ve fiziki kapasitesinin çok üzerindedir. Kapasite aşımı, yetersiz veteriner hekim ve personel, hijyen sorunları ve salgın hastalıklar, bakımevlerini fiilen hayvanların acı içinde öldüğü yerlere dönüştürme riski taşımaktadır. Toplama işlemleri sırasında yaşanan şiddet, hayvanların ormanlık alanlara ve yerleşim yerleri dışına terk edilmesi ve bakımevlerindeki koşullara ilişkin bilgiye erişimin kısıtlı olması, toplumsal vicdanı derinden yaralamaktadır. Bu nedenle bakımevlerinin işleyişinin şeffaf, kamuoyuna açık ve bağımsız denetime tabi olması; bakımevlerinin bir kapatma yeri değil, bakım, tedavi, rehabilitasyon ve sahiplendirme merkezi olarak işlemesi gerekmektedir.

Hayvanların korunması, kamu kurumlarının yanı sıra toplumun ortak sorumluluğudur. Sokakta yaşayan hayvanları besleyen, tedavi ettiren, kısırlaştırma ve aşılama süreçlerini takip eden gönüllüler, yaşam savunucuları ve hayvan hakları örgütleri, bu alanda kamu hizmetinin en önemli tamamlayıcısıdır. 7527 sayılı Kanunla bu birikimin hukuki dayanağı ortadan kaldırılmış, hayvanlara bakan herkes fiilen hayvanın sahibi sayılarak sorumluluk altına sokulmuş ve gönüllü emek değersizleştirilmiştir. Katılımcı ve yerel demokrasi anlayışı, yerel yönetimlerin gönüllüler, meslek örgütleri ve sivil toplumla birlikte, yerelin ihtiyaçlarına göre politika üretebilmesini gerektirmektedir. Merkezden dayatılan tek tip bir toplama modeli yerine, yerel yönetimlerin bilimsel yöntemlere dayalı yerinde bakım hizmetlerini yürütebilmesi ve merkezi yönetimin bu hizmetlerin mali ve teknik yükünü paylaşması gerekmektedir.

Sokakta yaşayan hayvan sayısındaki artışın temel nedenlerinden biri, kedi ve köpeklerin ekonomik kazanç amacıyla üretilmesi ve satılmasıdır. Hayvanları bir meta olarak gören bu anlayış, bir yandan barınaklarda ve sokaklarda yuva bekleyen hayvanlar varken yeni hayvanların piyasaya sürülmesine, diğer yandan "moda" olmaktan çıkan, hastalanan veya yaşlanan hayvanların terk edilmesine yol açmaktadır. Mevcut düzenleme, kedi ve köpeklerin satış yerlerinde bulundurulmasını yasaklamakla birlikte izinli üretim yerlerinde yetiştirilen hayvanların satışına ve internet üzerinden yapılan ticarete olanak tanımaktadır. Karşılaştırmalı hukukta da evcil hayvan ticaretini sınırlayan ve sahiplendirmeyi barınak hayvanlarına yönelten

düzenlemeler giderek yaygınlaşmaktadır. Kedi ve köpeklerin ticari amaçla üretilmesinin ve satılmasının yasaklanması, bedelsiz sahiplendirmenin teşvik edilmesi ile birlikte, kontrolsüz üremeyi ve terk etmeyi önlemeye yönelik bütünlüklü bir politikanın vazgeçilmez parçasıdır. Bu yasak, mevcut işletmelerin faaliyetlerini sona erdirmeleri için makul bir geçiş süresi tanınarak ve işletmelerdeki hayvanların bakım ve yaşam güvencesi korunarak ölçülü biçimde uygulanmaktadır.

Kanun Teklifi ile; sahipsiz hayvanların yaşamlarının desteklenmesi ilkesinin yeniden tesis edilmesi, hayvan nüfusunun yönetiminde kısırlaştırma, aşılama, kayıt, tedavi, yerinde bakım ve sahiplendirmeye dayalı bilimsel modelin kanuni güvenceye kavuşturulması, öldürmenin bir nüfus kontrol yöntemi olarak kullanılmasının yasaklanması ve ötanazinin yalnızca tedavisi mümkün olmayan ve acı çeken hayvanlar için veteriner hekim kararına bağlanması, bakımevlerinin bakım, tedavi, rehabilitasyon ve sahiplendirme merkezlerine dönüştürülmesi, bakımevlerinin şeffaflık ve bağımsız denetime açılması, hayvanların terk edilmesinin her biçiminin önlenmesi, yerel hayvan koruma gönüllülerinin hukuki statüsünün yeniden tanınması, sahipsiz hayvanların beslenmesinin güvence altına alınması, kedi ve köpeklerin ticari amaçla üretilmesinin ve satılmasının yasaklanması ve yerel yönetimlerin kaynaklarının yaşatmaya yönelik hizmetlerde kullanılması amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- 7527 sayılı Kanun ile hayvan bakımevi, hayvanların sahiplendirilinceye kadar barındırıldığı bir tesis olarak tanımlanmış ve bakımevleri fiilen hayvanların süresiz olarak kapatıldığı yerlere dönüştürülmüştür. Düzenlemeyle bakımevlerinin bakım, tedavi, rehabilitasyon ve sahiplendirme işlevleri esas alınmaktadır. Ayrıca Teklifin temel kavramlarından olan "yerinde bakım" tanımlanarak, rehabilitasyon işlemleri tamamlanan hayvanların alındıkları yaşama ortamında, yerel yönetimin sorumluluğunda ve gönüllülerle iş birliği içinde yaşamlarını sürdürmeleri hukuki bir temele kavuşturulmaktadır.

MADDE 2- 7527 sayılı Kanun ile "Sahipsiz hayvanların da sahipli hayvanlar gibi yaşamları desteklenmelidir." ilkesi yürürlükten kaldırılmış, hayvanlara bakan veya bakmak isteyen kişilerin teşviki ilkesi yalnızca sahiplenme hâline indirgenmiş ve yerel yönetimlerin bakımevi kurma görevi sahiplendirilinceye kadar barındırma esasına bağlanmıştır. Düzenlemeyle yaşamın desteklenmesi ilkesi yeniden tesis edilmekte; hayvan nüfusunun yönetiminde kısırlaştırma, aşılama, kayıt, tedavi, yerinde bakım ve sahiplendirme uygulamaları esas alınmakta ve öldürmenin bir nüfus kontrol yöntemi olarak uygulanamayacağı ilke düzeyinde hükme bağlanmaktadır. Hayvanlara sahiplenmeksizin bakım sağlayan kişilerin teşviki yeniden güvence altına alınmakta, yerel yönetimlerin bakımevi kurma görevi ile yerinde bakım hizmetleri birlikte düzenlenmektedir.

MADDE 3- Düzenlemeyle; sahipsiz ya da güçten düşmüş hayvanların öldürülmesi yasağının "kanuni istisnalar" adı altında genişletilmesinin önüne geçilmekte, ötanazi yalnızca tedavisi mümkün olmayan hastalık veya yaralanma nedeniyle iyileşme imkânı bulunmayan ve sürekli acı çeken hayvanlar için, veteriner hekimin gerekçeli raporuna bağlı olarak öngörülmektedir. Hayvanın davranış özellikleri, ırkı, sahiplendirilememesi, bakımevi kapasitesinin yetersizliği veya nüfus yoğunluğunun ötanazi gerekçesi olamayacağı açıkça düzenlenmektedir. İnsan sağlığı ve güvenliği bakımından somut risk oluşturan hayvanlar ise öldürülmek yerine bakımevinde bakılarak rehabilitasyon ve davranış eğitimine tabi tutulacaktır; böylece Anayasa Mahkemesinin vurguladığı, devletin insan sağlığını koruma yükümlülüğü ile hayvanların korunması yükümlülüğü, en hafif tedbir ilkesine uygun biçimde birlikte gözetilmektedir. İhbarı mecburi hayvan hastalıklarıyla mücadeleye ilişkin tedbirler saklı tutulmaktadır.

Dördüncü fıkrada yapılan değişiklikle, rehabilitasyon işlemleri tamamlanan ve sahiplendirilmeyen hayvanların alındıkları yaşama ortamına bırakılarak yerinde bakımlarının sürdürülmesi esası yeniden benimsenmektedir. Bu esasın istisnaları, veteriner hekimin gerekçeli raporuna bağlanarak sınırlı biçimde sayılmış; yerinde bakıma bırakılan hayvanların sağlık, aşı, beslenme ve kayıt takibinden yerel yönetimin sorumlu olduğu hükme bağlanmıştır.

Altıncı fıkrada yapılan değişiklikle, hayvanlara bakan veya bakmak isteyen kişilere arazi ve tesis tahsisi imkânı, bakımevi kurma ve sahiplenme koşuluna bağlı olmaktan çıkarılmaktadır.

Maddeye eklenen fıkralarla, sahipsiz hayvanların beslenmesinin ve su ihtiyaçlarının karşılanmasının engellenemeyeceği, yerel yönetimlerin çevre temizliğine uygun besleme ve su noktaları oluşturacağı düzenlenmektedir. Ayrıca hayvanların toplanması, taşınması ve barındırılması sırasında acı, korku ve zarar vermeyen yöntemlerin kullanılması ile bakımevlerinde kapasite ve barınma standartlarına uyulması zorunlu hâle getirilmektedir.

MADDE 4- Mevcut düzenleme, kedi ve köpeklerin ev hayvanı satış yerlerinde bulundurulmasını yasaklamakla birlikte, izinli üretim yerlerindeki kedi ve köpeklerin satışına olanak tanımaktadır. Düzenlemeyle kedi ve köpeklerin ticari amaçla üretilmesi, satılması, satışa sunulması, elektronik ortam dâhil olmak üzere ilanının yapılması, satışına aracılık edilmesi ve ticari amaçla yurda sokulması yasaklanmaktadır. Yasağın dolanılmasını önlemek amacıyla, sahiplendirme karşılığında veteriner hekimlik hizmetlerine ilişkin belgelenmiş giderler dışında bedel, bağış veya menfaat talep edilmesi ticari amaç sayılmaktadır. Bedelsiz sahiplendirme, kimliklendirme, kayıt ve bakım yükümlülüklerine uyulması kaydıyla serbest bırakılmakta; yasağa aykırılığa konu hayvanlara el konularak koruma altına alınmaları ve bedelsiz sahiplendirilmeleri öngörülmektedir.

MADDE 5- 7527 sayılı Kanun ile 5199 sayılı Kanunun 13'üncü maddesinin başına eklenen birinci fıkra, bakımevine alınan köpeklerden davranışları kontrol edilemeyen veya sahiplenilmesi yasak olanlara ötanazi uygulanmasına; ikinci fıkra ise yerel yönetimlerin sayı azaltma amacıyla öldürme de dâhil idari tedbirlere başvurmasına imkân tanımaktadır. Düzenlemeyle bu fıkralar yürürlükten kaldırılmakta, kalan fıkralar buna göre teselsül ettirilmekte, bölüm ve madde başlıkları 7527 sayılı Kanundan önceki hâline döndürülmektedir. Teselsül sonucunda 13'üncü maddenin mevcut üçüncü fıkrası birinci fıkra, mevcut dördüncü fıkrası ikinci fıkra hâline gelmekte; Kanunun 28 inci ve 28/A maddelerindeki atıflar da bu yeni numaralandırmaya göre düzenlenmektedir. Öldürme ve ötanaziye ilişkin esas ve usullerin yönetmelikle belirlenmesine ilişkin hüküm, 6'ncı maddenin birinci fıkrasındaki sınırlı ötanazi istisnası bakımından korunmaktadır.

MADDE 6- 7527 sayılı Kanun ile (h) bendine eklenen "Kanunî" ibaresi, hayvanlara zarar verebilecek müdahalelerin tıbbi gerekçeler dışında da yapılabilmesine olanak tanımış ve ötanazi uygulamalarına dayanak oluşturmuştur. Düzenlemeyle bent, 7527 sayılı Kanundan önceki hâline döndürülmektedir.

(o) bendinde yapılan değişiklikle, yerel yönetimler adına toplanan veya bakımevlerinde barındırılan hayvanların, yerinde bakım kapsamında alındıkları yaşama ortamına bırakılmaları hâli dışında, ormanlık alanlar, şehir dışı alanlar veya başka yerleşim yerleri de dâhil olmak üzere herhangi bir yere bırakılması veya terk edilmesi yasaklanmaktadır. Böylece uygulamada sıkça karşılaşılan, hayvanların yaşam şansı bulunmayan alanlara terk edilmesi önlenmekte, yerinde bakım uygulaması ise bu yasaktan ayrılmaktadır.

MADDE 7- 7527 sayılı Kanun ile il hayvanları koruma kurulunun yerel hayvan koruma gönüllülerinin başvurularını değerlendirme görevi kaldırılmıştır. Düzenlemeyle Teklifin 8 inci maddesiyle yeniden düzenlenen gönüllülük statüsüne uyumlu olarak kurulun bu görevi yeniden

tesis edilmekte ve gönüllülerin faaliyetlerinin desteklenmesi kurulun görevleri arasına alınmaktadır.

MADDE 8- 7527 sayılı Kanun ile yerel hayvan koruma görevlilerine ilişkin 18 inci madde yürürlükten kaldırılmış ve ilgili bölüm başlığından "Hayvan Koruma Gönüllüleri" ibaresi çıkarılmıştır. Sokakta yaşayan hayvanların beslenmesi, bakımı, tedaviye ve kısırlaştırmaya yönlendirilmesi alanında yıllardır emek veren gönüllüler, yerinde bakım modelinin vazgeçilmez öznesidir. Düzenlemeyle yerel hayvan koruma gönüllülerinin hukuki statüsü yeniden tanınmakta, kayıt ve belge esasları düzenlenmekte, yerel yönetimlerle eşgüdüm içinde çalışmaları güvence altına alınmaktadır. Ayrıca sahipsiz hayvanları besleyen veya onlara bakım sağlayan kişilerin, salt bu faaliyetleri nedeniyle hayvanın sahibi sayılmayacağı açıkça hükme bağlanarak, dayanışma ve bakım emeğinin cezalandırılmasının önüne geçilmektedir.

MADDE 9- Düzenlemeyle hayvanların korunmasına yönelik mali desteklerin kapsamı, kısırlaştırma, aşılama, kayıt, tedavi, bakım, yerinde bakım ve sahiplendirme hizmetlerini kapsayacak şekilde genişletilmektedir. Böylece merkezi yönetimin desteği, yalnızca bakımevlerinde barındırmaya değil, koruyucu veteriner hekimlik hizmetlerine ve yerinde bakıma da yönelecektir.

MADDE 10- 7527 sayılı Kanun ile el konulan hayvanlardan yalnızca "sahiplendirilme niteliği olanların" bakımevinde barındırılacağı öngörülmüş, bu niteliği taşımadığı değerlendirilen hayvanların akıbeti belirsiz bırakılmıştır. Düzenlemeyle el konulan bütün hayvanların koruma altına alınarak bakımevinde bakılması ve sahiplendirilmeleri için gerekli tedbirlerin alınması güvence altına alınmaktadır.

MADDE 11- Teklifin 4'üncü maddesiyle getirilen ticari üretim ve satış yasağının caydırıcılığının sağlanması amacıyla, bu yasağa aykırılık için öngörülen idari para cezası artırılmaktadır. Ayrıca Teklifin 5 inci maddesiyle 13'üncü maddenin birinci ve ikinci fıkralarının yürürlükten kaldırılması ve diğer fıkraların teselsül ettirilmesine bağlı olarak, (ı) bendindeki atıf mevcut dördüncü fıkranın yeni numarası olan ikinci fıkraya göre düzeltilmektedir.

MADDE 12- 7527 sayılı Kanun ile hayvanları kasten öldürme suçunun istisnaları arasına 13'üncü maddeye eklenen öldürme ve ötanazi hükümleri dâhil edilmiştir. Düzenlemeyle bu istisnalar kaldırılmakta, 6'ncı maddenin birinci fıkrası uyarınca veteriner hekimin gerekçeli raporuyla uygulanan ötanazi açıkça istisna olarak sayılmakta ve atıf 13'üncü maddenin teselsül sonrası numaralandırmasına uyumlu hâle getirilmektedir. Böylece bu Teklifte öngörülen sınırlı istisna dışında sahipsiz bir hayvanın öldürülmesi suç olarak kalmaya devam edecektir.

MADDE 13- 7527 sayılı Kanun ile yerel yönetimlerin sahipsiz hayvanlara ilişkin sorumlulukları, köpeklerin sahiplendirilinceye kadar bakımevlerinde tutulması esasına bağlanmış ve ayrılan kaynakların hayvanların toplanması ve barındırılması için harcanması zorunlu hâle getirilmiştir. Düzenlemeyle yerel yönetimlerin bakım hizmetleri 6'ncı maddedeki

yerinde bakım esasıyla uyumlu hâle getirilmekte ve ayrılan kaynakların kullanım alanı geçici 4'üncü maddedeki hizmetlerle eşitlenmektedir. Maddeye eklenen fıkralarla; kısırlaştırma ve aşılama hizmetlerinin yaygınlaştırılması için gezici ve geçici veteriner ünitelerinin kurulabilmesi, bakımevlerine ilişkin sayısal verilerin ve ölüm ile ötanazi gerekçelerinin düzenli olarak kamuoyuna açıklanması ve bakımevlerinin barolar, veteriner hekim odaları ve hayvan hakları alanında faaliyet gösteren dernek ve vakıfların ziyaretine açık tutulması öngörülmektedir. Bu düzenlemelerle bakımevlerinde şeffaflık ve toplumsal denetim güvence altına alınmaktadır.

MADDE 14- Belediyelerin hayvanların korunması için ayırmakla yükümlü oldukları kaynakların kısırlaştırma, aşılama, kayıt, tedavi, bakım, yerinde bakım ve sahiplendirme hizmetlerinde kullanılabilmesi amaçlanmaktadır. Mevcut bütçe oranları, ödeneklerin amacı dışında kullanılmasına ilişkin yasak ve merkezi yönetimden yapılacak aktarıma ilişkin hükümler korunmaktadır.

MADDE 15- Eklenen geçici 5 inci madde ile kedi ve köpeklerin ticari amaçla üretilmesi ve satılmasının yasaklanmasına bağlı olarak mevcut işletmelerin faaliyetlerini sona erdirmesine ilişkin geçiş süreci düzenlenmektedir. Bu süreçte işletmelerde bulunan hayvanların kayıt altına alınması, yeni ticari üretimin derhâl durdurulması, damızlık hayvanların kısırlaştırılması, bakım ve sağlık ihtiyaçlarının karşılanması, terk edilmelerinin ve öldürülmelerinin önlenmesi ve bedelsiz sahiplendirme yoluyla güvenli yaşam koşullarına kavuşturulmaları amaçlanmaktadır. Süre sonunda sahiplendirilemeyen hayvanların bakım sorumluluğunun işletme sahibinde kalması, işletmenin faaliyetine son vermesinin hayvanların yaşamı üzerinde olumsuz sonuç doğurmasını önlemektedir.

Eklenen geçici 6'ncı madde ile 7527 sayılı Kanun uyarınca hâlihazırda bakımevlerinde barındırılan hayvanların, Teklifle getirilen yerinde bakım esası çerçevesinde veteriner hekimlerce değerlendirilmesi ve uygun bulunanların alındıkları yaşama ortamına kademeli olarak bırakılması öngörülmekte; uygulama yönetmeliklerinin bu Kanuna uyumlu hâle getirilmesi için süre belirlenmektedir.

MADDE 16- Ticari üretim ve satış yasağı ile buna ilişkin idari para cezasının uygulanabilmesi için altı aylık geçiş süresi öngörülmekte, diğer hükümlerin yayımı tarihinde yürürlüğe girmesi sağlanmaktadır.

MADDE 17- Yürütme maddesidir.

5199 SAYILI HAYVANLARI KORUMA KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 24/6/2004 tarihli ve 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun 3'üncü maddesinin birinci fıkrasının (k) bendinde yer alan "hayvanların sahiplendirilinceye kadar barındırıldığı ve rehabilite edildiği" ibaresi "hayvanların bakım, tedavi, rehabilitasyon ve sahiplendirme işlemlerinin yürütüldüğü" şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya (p) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiştir.

"r) Yerinde bakım: Rehabilitasyon işlemleri tamamlanan ve Bakanlık veri sistemine kaydedilen sahipsiz hayvanların, alındıkları yaşama ortamında, ilgili yerel yönetimin sağlık ve bakım sorumluluğu altında ve yerel hayvan koruma gönüllüleriyle iş birliği içinde yaşamlarını sürdürmesini,"

MADDE 2- 5199 sayılı Kanunun 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının mülga (b) bendi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiş, (d) bendinde yer alan "hayvanları sahiplenmek" ibaresi "hayvanlara bakan, bakmak veya onları sahiplenmek" şeklinde değiştirilmiş ve (j) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"b) Evcil hayvanlar, türüne özgü hayat şartları içinde yaşama özgürlüğüne sahiptir. Sahipsiz hayvanların da sahipli hayvanlar gibi yaşamları desteklenir. Sahipsiz hayvan nüfusunun yönetiminde kısırlaştırma, aşılama, kayıt, tedavi, yerinde bakım ve sahiplendirme uygulamaları esas alınır; öldürme, nüfus kontrol yöntemi olarak uygulanamaz."

"j) Yerel yönetimler, gönüllü kuruluşlar ve yerel hayvan koruma gönüllüleriyle iş birliği içerisinde, sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanların korunması için hayvan bakımevleri kurarak onların bakımlarını ve tedavilerini sağlar, yerinde bakım hizmetlerini yürütür ve eğitim çalışmaları yapar. Ayrıca yerel yönetimler, ilgili karar organının uygun görmesi halinde hayvan hastanesi kurar."

MADDE 3- 5199 sayılı Kanunun 6'ncı maddesinin birinci fıkrası ile dördüncü fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, altıncı fıkrasında yer alan "hayvanları hayvan bakımevi kurarak sahiplenmek" ibaresi "hayvanlara bakan, bakmak veya onları sahiplenmek" şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

"Sahipsiz ya da güçten düşmüş hayvanların öldürülmesi yasaktır. Ancak tedavisi mümkün olmayan hastalık veya yaralanma nedeniyle iyileşme imkânı bulunmayan ve sürekli acı çeken hayvanlara, veteriner hekimin gerekçeli raporu ile veteriner hekim tarafından ötanazi uygulanabilir. Hayvanın davranış özellikleri, ırkı, sahiplendirilememesi, bakımevi kapasitesinin yetersizliği veya hayvan nüfusunun yoğunluğu ötanazi gerekçesi olamaz. 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun 9 uncu maddesinin üçüncü fıkrası, sahipsiz hayvanlar bakımından bu fıkra hükümlerine uygun olarak uygulanır. 5996 sayılı Kanun uyarınca ihbarı mecburi hayvan hastalıklarıyla mücadele kapsamında alınacak tedbirler saklıdır."

"Bakımevlerine alınan hayvanlar Bakanlık veri sistemine kaydedilir. Rehabilitasyon işlemleri tamamlanan hayvanların, sahiplendirilmedikleri takdirde, alındıkları yaşama ortamına bırakılarak yerinde bakımlarının sürdürülmesi esastır. Ancak veteriner hekimin gerekçeli raporuyla; tedavisi süren, yaşlılık, engellilik veya kronik hastalık nedeniyle yaşama ortamında yaşamını sürdüremeyecek durumda olduğu ya da insan veya hayvan sağlığı ve güvenliği bakımından somut ve belgelenmiş risk oluşturduğu tespit edilen hayvanlar ile yaşama ortamı ortadan kalkmış veya hayvanın yaşamı için tehlike arz eder hâle gelmiş olan hayvanlar bakımevinde bakılır; bu hayvanların tedavisi, rehabilitasyonu, davranış eğitimi ve sahiplendirilmesi için gerekli tedbirler alınır. Yerinde bakıma bırakılan hayvanların sağlık kontrolleri, aşıları, beslenme ve bakım ihtiyaçlarının karşılanması ile kayıtlarının güncel tutulması ilgili yerel yönetimin sorumluluğundadır."

"Sahipsiz hayvanların yaşama ortamlarında beslenmesi ve su ihtiyaçlarının karşılanması engellenemez. Yerel yönetimler, gönüllü kuruluşlar ve yerel hayvan koruma gönüllüleriyle iş birliği içinde, kamu sağlığına ve çevre temizliğine uygun besleme ve su noktaları oluşturur. Besleme faaliyetlerinin çevre temizliğine ilişkin usul ve esasları Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Hayvanların toplanması, taşınması ve bakımevlerinde barındırılması sırasında hayvanlara acı, korku ve zarar vermeyen yöntemler kullanılır; ilaçlı yakalama yalnızca veteriner hekim tarafından veya veteriner hekim gözetiminde yapılabilir. Bakımevlerinde, Bakanlıkça türlere göre belirlenen asgari barınma alanı, hijyen, veteriner hekim ve personel standartlarına uyulması zorunludur. Kapasitenin aşılması hâlinde yerel yönetim, sahiplendirme ve yerinde bakım işlemlerine öncelik verir."

MADDE 4- 5199 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

"Kedi ve köpeklerin ticari amaçla üretilmesi, satılması, satışa sunulması, elektronik ortam dâhil olmak üzere satış ilanının yapılması, satışına aracılık edilmesi ve ticari amaçla yurda sokulması yasaktır."

"Sahiplendirme karşılığında, veteriner hekimlik hizmetlerine ilişkin belgelenmiş giderler dışında bedel, bağış veya herhangi bir menfaat talep edilmesi ticari amaç sayılır. Kedi ve köpeklerin bedelsiz sahiplendirilmesi, bu Kanunda öngörülen kimliklendirme, kayıt ve bakım yükümlülüklerine uyulması kaydıyla serbesttir. İkinci cümleye aykırılığa konu hayvanlara el konularak 24'üncü madde hükümlerine göre koruma altına alınır ve bu hayvanlar bedelsiz sahiplendirilir."

MADDE 5- 5199 sayılı Kanunun İkinci Kısmının Dördüncü Bölümünün başlığında yer alan "Ötanazisi" ibaresi "Öldürülmesi" şeklinde ve 13'üncü maddesinin başlığı "Hayvanların öldürülmesi" şeklinde değiştirilmiş, aynı maddenin birinci ve ikinci fıkraları yürürlükten kaldırılmış ve diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiştir.

MADDE 6- 5199 sayılı Kanunun 14'üncü maddesinin birinci fıkrasının (h) bendinde yer alan "Kanunî ve tıbbî" ibaresi "Tıbbî" şeklinde değiştirilmiş ve (o) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"o) Yerel yönetimler adına toplanan veya bakımevlerinde barındırılan hayvanları, 6'ncı maddenin dördüncü fıkrası uyarınca alındıkları yaşama ortamına bırakılmaları hâli dışında, ormanlık alanlar, şehir dışı alanlar veya başka yerleşim yerleri de dâhil olmak üzere herhangi bir yere bırakmak veya terk etmek."

MADDE 7- 5199 sayılı Kanunun 16'ncı maddesinin birinci fıkrasının mülga (f) bendi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

"f) Yerel hayvan koruma gönüllülerinin başvurularını değerlendirmek ve faaliyetlerini desteklemek,"

MADDE 8- 5199 sayılı Kanunun Üçüncü Kısmının İkinci Bölümünün başlığına "Denetim" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve Hayvan Koruma Gönüllüleri" ibaresi eklenmiş ve mülga 18 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

"Yerel hayvan koruma gönüllüleri

MADDE 18- Sahipsiz hayvanların yaşama ortamlarında beslenmesi, bakımı, gözetimi ile tedavi, aşılama, kısırlaştırma ve sahiplendirme işlemlerine yönlendirilmesi faaliyetlerini hiçbir kazanç ve menfaat amacı gütmeksizin üstlenen gerçek kişilere yerel hayvan koruma gönüllüsü denir. Yerel hayvan koruma gönüllüleri, başvuruları üzerine il hayvanları koruma kurulu tarafından kayıt altına alınır ve kendilerine belge verilir. Olumsuz faaliyetleri tespit edilenlerin belgeleri iptal edilir.

Yerel hayvan koruma gönüllüleri, faaliyetlerini yerel yönetimler ile eşgüdüm içinde yürütür; bakım verdikleri hayvanlarda tespit ettikleri hastalık, yaralanma ve kötü muamele hâllerini yerel yönetime ve denetimle yetkili mercie bildirir. Yerel yönetimler, gönüllülerin bildirimlerini öncelikle değerlendirir ve gönüllülere eğitim, mama ve veteriner hekimlik hizmeti desteği sağlayabilir.

Yerel hayvan koruma gönüllüsü belgesi bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, sahipsiz hayvanları besleyen veya onlara bakım sağlayan kişiler, salt bu faaliyetleri nedeniyle bu hayvanların sahibi sayılmaz.

Yerel hayvan koruma gönüllülerinin kayıt, belge, eğitim ve çalışma usul ve esasları Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir."

MADDE 9- 5199 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"İnsan, hayvan ve çevre sağlığının korunması amacıyla hayvan bakımevleri, hastaneler ve ameliyathaneler kurmak, bunlara ilişkin ilaç, alet ve ekipmanları temin etmek ile kısırlaştırma, aşılama, kayıt, tedavi, bakım, yerinde bakım ve sahiplendirme faaliyetlerini

yürütmek için, başta yerel yönetimler olmak üzere diğer ilgili kurum ve kuruluşlara teşvik veya Bakanlıkça uygun görülen miktarlarda mali destek sağlanır."

MADDE 10- 5199 sayılı Kanunun 24'üncü maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Söz konusu hayvanlar koruma altına alınarak hayvan bakımevinde bakılır ve sahiplendirilmeleri için gerekli tedbirler alınır."

MADDE 11- 5199 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan "birinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı davrananlara hayvan başına bin beş yüz Türk lirası" ibaresi "birinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı davrananlara hayvan başına yirmi beş bin Türk lirası" şeklinde ve (ı) bendinde yer alan "dördüncü" ibaresi "ikinci" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 12- 5199 sayılı Kanunun 28/A maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "ile 13'üncü maddenin birinci, ikinci ve üçüncü fıkrasında" ibaresi ", 6'ncı maddenin birinci fıkrası uyarınca uygulanan ötanazi ile 13'üncü maddenin birinci fıkrasında" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 13- 5199 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "ve sahiplendirilinceye kadar bakımının" ibaresi "ve bakımının" şeklinde değiştirilmiş, ikinci fıkrasının üçüncü ve dördüncü cümleleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, üçüncü fıkrasında yer alan "hayvan bakımevi kurmak, sahipsiz hayvanları toplamak, rehabilite etmek veya sahiplendirilinceye kadar bakmak için" ibaresi "geçici 4 üncü maddenin ikinci fıkrasında belirtilen hizmetler için" şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

"Bakımevlerine alınan hayvanlar Bakanlık veri sistemine kaydedilir. Rehabilitasyon süreci tamamlanan hayvanlar hakkında 6'ncı maddenin dördüncü fıkrası hükümleri uygulanır ve yerinde bakıma bırakılacak hayvanlar, bakımevine getiren belediye tarafından alındıkları yaşama ortamına bırakılır."

"Belediyeler, kısırlaştırma ve aşılama hizmetlerini yaygınlaştırmak amacıyla gezici veya geçici veteriner üniteleri kurabilir. Bakanlık, bu kapsamdaki faaliyetlere teknik ve mali destek sağlar.

Belediyeler; bakımevlerine alınan, rehabilite edilen, sahiplendirilen, yerinde bakıma bırakılan, bakımevinde ölen ve ötanazi uygulanan hayvanların sayıları ile ölüm ve ötanazi gerekçelerini üçer aylık dönemler hâlinde kendi internet sitelerinde ve Bakanlık veri sisteminde kamuoyuna açıklar. Ötanazi uygulanan her hayvan için düzenlenen veteriner hekim raporu beş yıl süreyle saklanır.

Hayvan bakımevleri; il hayvanları koruma kurulu üyelerinin, baroların, veteriner hekimler odalarının ve münhasıran hayvanların korunması alanında faaliyet gösteren dernek ve vakıfların görevlendireceği temsilcilerin önceden bildirimde bulunarak yapacakları ziyaretlere açıktır. Ziyaret sonucunda tespit edilen aykırılıklar Bakanlığa ve il hayvanları koruma kuruluna bildirilir."

MADDE 14- 5199 sayılı Kanunun geçici 4'üncü maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Belediyeler 31/12/2028 tarihine kadar birinci fıkra gereğince hayvan bakımevleri kurmak, mevcut bakımevlerinin koşullarını iyileştirmek ve sahipsiz hayvanların kısırlaştırılması, aşılanması, kayıt altına alınması, tedavisi, bakımı, yerinde bakımı ve sahiplendirilmesi hizmetlerini yürütmek için kesinleşmiş en son bütçe gelirlerinin binde beşi oranında kaynak ayırır."

MADDE 15- 5199 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

"**GEÇİCİ MADDE 5-** Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte kedi ve köpeklerin üretimi ve satışı için izin verilmiş işletmeler, altı ay içinde bu faaliyetlerini sona erdirmekle yükümlüdür.

Bu işletmeler, ellerinde bulunan kedi ve köpeklerin sayısını ve kimlik bilgilerini bir ay içinde Bakanlığa bildirir. Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren ticari üretim amacıyla yeni çiftleştirme yapılamaz. İşletmelerde bulunan damızlık kedi ve köpekler, sağlık durumları uygun olduğu takdirde altı ay içinde kısırlaştırılır.

İşletmelerde bulunan hayvanların bakım, beslenme, sağlık ve güvenlik ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin yükümlülükler devam eder. Bu hayvanların bedelsiz sahiplendirilmesi, kimliklendirme ve kayıt yükümlülüklerine uyulması kaydıyla mümkündür.

İşletmelerin faaliyetlerini sona erdirmesi, mevcut hayvanlara ilişkin bakım yükümlülüklerini ortadan kaldırmaz. Altı aylık sürenin sonunda sahiplendirilemeyen hayvanların bakım sorumluluğu işletme sahibine aittir. Bu hayvanların terk edilmesi ve 6'ncı maddenin birinci fıkrasında belirtilen hâl dışında öldürülmesi yasaktır. Bu madde hükümlerine aykırı davrananlara hayvan başına yirmi beş bin Türk lirası idarî para cezası verilir ve aykırılığa konu hayvanlara el konularak 24'üncü madde hükümlerine göre koruma altına alınır.

GEÇİCİ MADDE 6- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte hayvan bakımevlerinde barındırılan hayvanlar, altı ay içinde veteriner hekimlerce 6'ncı maddenin dördüncü fıkrası hükümleri çerçevesinde değerlendirilir. Yerinde bakımı uygun bulunan hayvanlar, kısırlaştırma, aşılama ve kayıt işlemleri tamamlanmak kaydıyla kademeli olarak alındıkları yaşama ortamına bırakılır.

Bu Kanunla yapılan değişikliklere ilişkin yönetmelik düzenlemeleri, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde Bakanlıkça yapılır."

MADDE 16- Bu Kanunun;

a) 4'üncü maddesi ile 11 inci maddesiyle 5199 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yapılan değişiklik yayımı tarihinden altı ay sonra,

b) Diğer hükümleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

MADDE 17- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.